

eVOKES

eVOKES

Elinikäisen ohjauksen alueellinen kehittäminen

Seurantatutkimuksen tuloksia

13.4.2016

Sakari Saukkonen

Aluetutkimus

- Seurantatutkimuksen kokonaistavoite on selvittää kuinka alueilla elinikäisen ohjauksen kokonaiskoordinaatio toteutetaan
- Tarkastellaan myös alueiden käsityksiä palvelujen toteuttamisesta, saatavuudesta ja laadusta
- Tutkimuksen pitkäkestoinen kysymys liittyy elinikäisen ohjauksen tavoitteiden saavuttamiseen sekä ohjauksen tarjontaan ja laatuun
- Kyselyn taustajäsennyksenä toimii VOP-malli

Ohjauksen kokonaisjärjestelyt

Ohjauksen systeemin taso		Ohjauksen ulottuvuudet		Mallin kysymykset strategisen oppimisen kehän viitekehyksessä			
		Vahvuudet	Kehittämistarpeet	Analyyysi ja arviointi	Visiot, strategiat, kehittämistavoitteet	Viestintä ja sitoutuminen	Toiminta ja jatkuva oppiminen
Tasasuunnittelu	1 Ohjausta koskeva julkinen päätöksenteko	Toimintapoliittinen ulottuvuus		Bottom up ↑ ↓ Top down	Uudistava toiminta (third loop learning)		
		Kontekstuaalinen ulottuvuus					
	2 Ohjausjärjestelyt <small>(Tason 1 ja 2 taustalla ohjaus-, organisaatio-, johtamis-, verkosto- ja systeemiteoriat)</small>	Organisaatioulottuvuus			Joustava toiminta (second loop learning)		
		Vastuu-ulottuvuus					
Asiakkaalle näkyvät palvelut	3 Asiakkaalle näkyvät ohjauspalvelut <small>(Tason 3 taustalla ohjausteoriat)</small>	Työnjaollinen ulottuvuus		Palautteen pohjalta tarkennettu toiminta (first loop learning)			
		Sisällöllinen ulottuvuus					
		Menetelmällinen ulottuvuus					
	Aikaulottuvuus – opinpolku						

Aineistot

- ”Aluekysely” – Pedanet-ympäristöön toteutettu käyttäjätunnuksen vaativa kyselytyöväline, johon on vastattu alueryhmittäin. Käytännössä vastaajina joko ryhmän puheenjohtaja tai sihteeri. Vastaukset saatu pääosin vuoden 2014 aikana.
- ”Jäsenkysely” – verkkopohjainen kyselylomake, joka lähetettiin kaikille tiedossa oleville alueellisten ELO-ryhmien jäsenille (489 sähköpostiosoitetta). Analyysiin saatiin 156 vastauslomaketta (32 %).
- Julkaisut:
 - Saukkonen, S. & Halmiala, M. (2015) Elinikäisen ohjauksen kehittäminen alueilla: kehittämistoiminnan edellytykset, ohjauspalvelut ja niiden saatavuus.
 - Saukkonen, S & Halmiala, M. (2016) Kohti elinikäisen ohjauksen alueellisen koordinaation kokonais kuvaa.

Huomioita vastauksista

- ”Viralliset” vastaukset (aluekysely) melko niukkoja ja sisältävät usein viittauksia virallisiin päätöksiin ja asiakirjoihin – sen sijaan yhteistyöryhmien jäsenten vastauksissa on hieman enemmän vaihtelua.
- Vastanneista jäsenistä (jäsenkysely)
 - 26 % toimii asiakastyössä
 - 17 % vastaajista on organisaatioidensa ylintä johtoa
 - Yli puolet kertoo olevansa työssään enemmän kuin jossain määrin tekemisissä ohjauksen kanssa
 - Kolmannes vastaajista ilmoitti olevansa ohjauksen ammattilainen
 - 10 % vastaajista kertoi olevansa työssään vain vähän tekemisissä ohjauksen kanssa.

Lisähuomioita jäsenkyselystä

- Vastaukset jakaantuivat alueittain melko tasaisesti – ainoastaan Pohjanmaa oli yliedustettuna
- Alueellisissa ELO-ryhmissä on eniten 46 – 55 –vuotiaita jäseniä. Sen sijaan alle 25-vuotiaita ei ole lainkaan.
- Tyypillisimmin jäsenet tulevat alueen oppilaitoksista, aluehallintoviranomaisista tai TE-palveluista
- Elinkeinoelämän edustajia on (ainoastaan) 4 % jäsenistä.
- Suurin osa on tavalla tai toisella ohjauksen ammattilaisia, sillä vain 10 % ilmaisi ettei ole työssään tekemisissä ohjauksen kanssa ja 9 % kertoi, että tuntee ohjauksen sisällöt huonosti

Elinikäinen ohjaus?

- Jäsenkyselyssä kysyttiin mitä elinikäinen ohjaus tarkoittaa ja vastauksia saatiin 153
- Huomionarvoista: 58 vastaajaa ei maininnut käsitteinä koulutusta tai työtä lainkaan määritellessään elinikäistä ohjausta
 - Sen sijaan kuvataan yleisesti palvelujen tarpeellisuutta tai hyödyllisyyttä, puhutaan ihmisten tarpeista ja tukemisesta sekä ilmaistaan tarve tuottaa palveluja eri tarjoajien yhteistyönä. Tämän kaltaiset näkemykset voitaisiin lähes sellaisenaan liittää melkein mihin tahansa julkiseen palveluun.

Tavallisimmat määritelmät

- Toimintojen erittely ("byrokratiakeskeinen" – keitä on mukana, mitä toimenpiteitä tehdään)
- Elämänhallinta ja yksilön kehittyminen ("yksilökeskeinen")
- Työelämää korostava ("työelämäkeskeinen")
- Huolehtimista ja tukea korostava ("ohjaajakeskeinen")
- Opiskelua korostava ("opiskelukeskeinen")
- Ohjausjärjestelyjä korostava ("palvelukeskeinen" – mitä palveluja tarjotaan)

Esimerkkejä määritelmistä

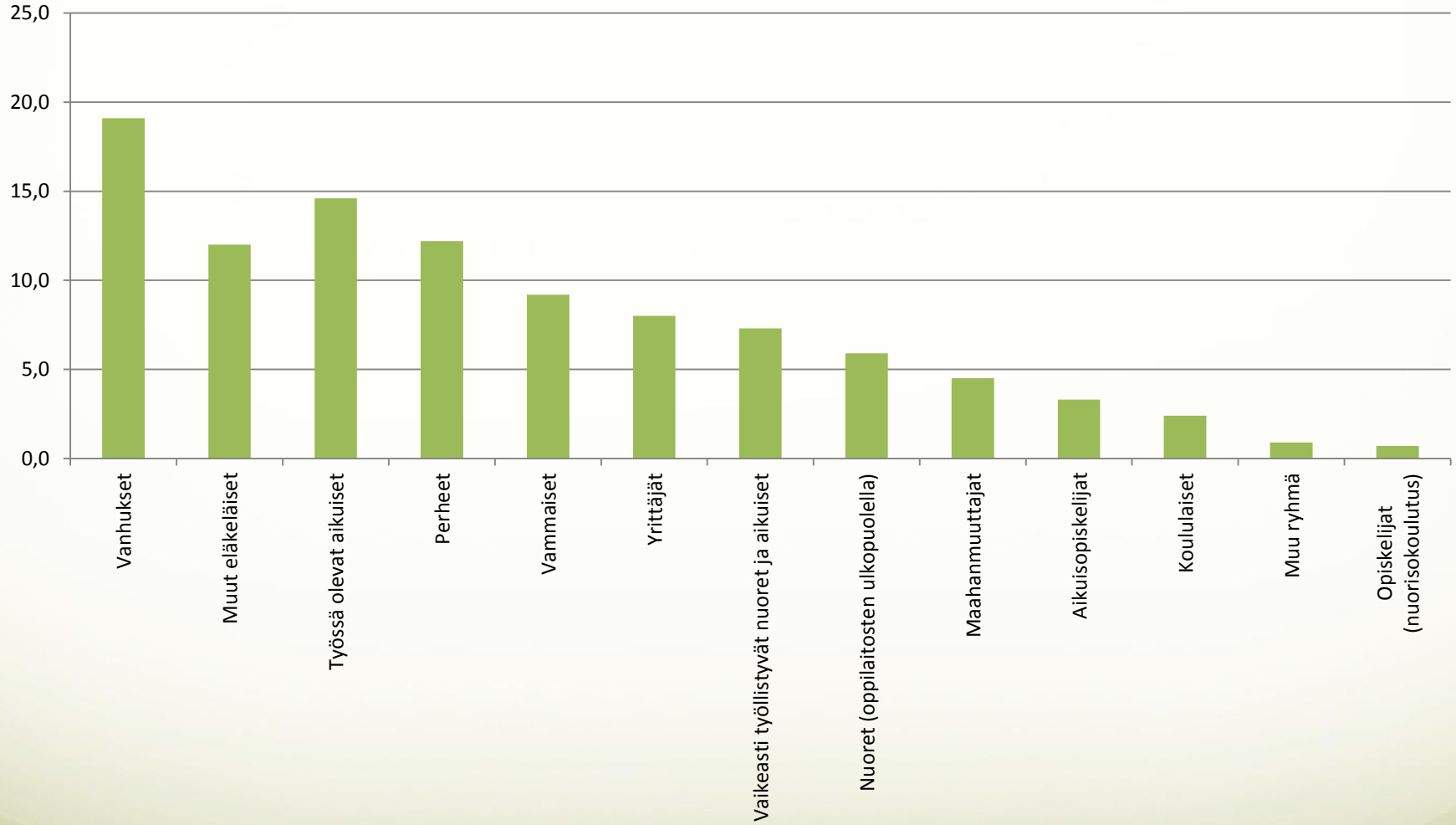
- ”Ihmisen elämän mittaista ammatinvalinta-, ura-, työnhaku-, työllistymiseen liittyvää ohjausta ja neuvontaa.”
- ”Elinikäinen ohjaus on eri ohjaustoimijoiden yhteistyötä ja liittyy ensisijaisesti työelämään, sen vaiheisiin ja muutoksiin. Se voi liittyä myös vapaaseen sivistystyöhön, jonka piirissä ovat myös eläkkeellä olevat.”
- ”Asiakkaan monipuolista ohjausta tämän oma-aloitteeseen ja rohkeaan elämänhallintaan.”
- ”Henkilökohtaisen kehittymisen jatkuvasta seurannasta ja ohjauksesta.”

Palvelujen saatavuus

- Alueryhmien jäsenten mielestä ohjauspalveluja on heikoimmin saatavilla ikääntyneille ja aikuisväestölle: vanhukset, eläkeläiset ja työikäiset aikuiset
- Koululaisten ja opiskelijoiden ohjausta on parhaiten saatavilla

(seuraava dia: kuvio)

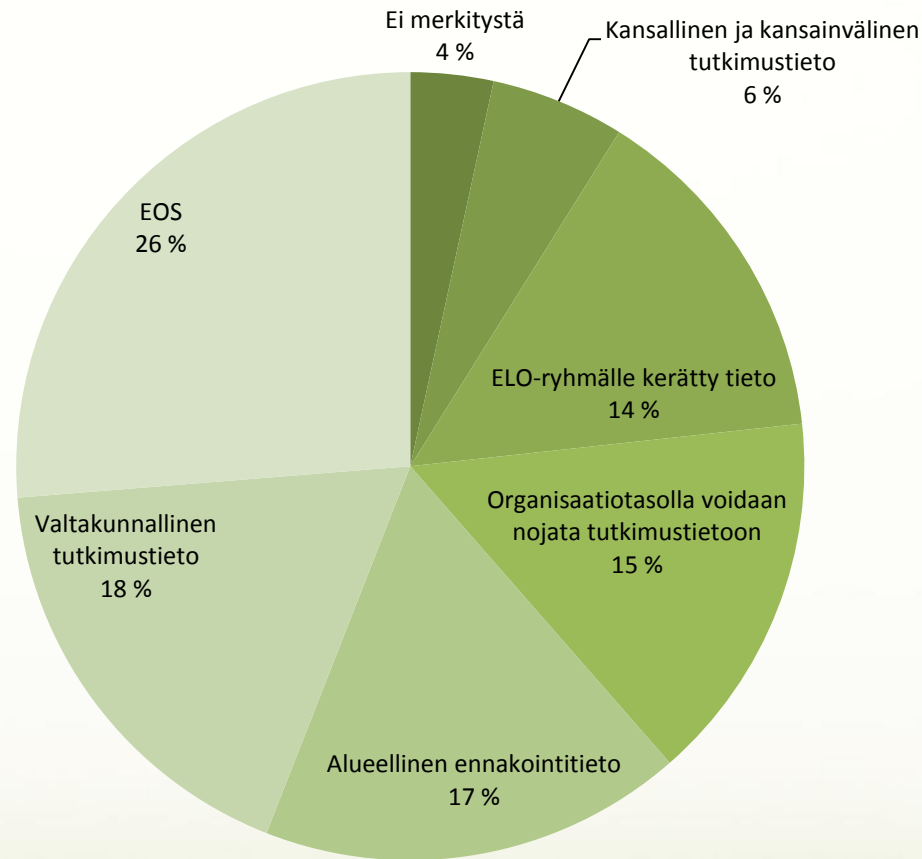
Ohjauspalveluja heikoimmin saatavilla

Palvelujen kehittäminen

- Jäsenkyselyn perusteella palveluja halutaan kehittää ja myös yhteistyöhön eri organisaatioiden kesken on ainakin periaatteellista halukkuutta
- Kun kysyimme mihin tutkimustietoon palvelujen kehittäminen perustuu, selkeä vähemmistö vastaajista katsoi kehittämisen taustalla olevan (tieteellisen) tutkimustiedon
- Neljännes ei osannut sanoa mihin tietoon kehittäminen perustuu, puolet katsoi kehittämisen perustuvan kartoitus- ja selvitystyypiseen tietoon ja neljänneksen mielestä taustalla on tieteellinen tieto (valtakunnallinen, kansallinen ja kansainvälinen tutkimustieto)

Mihin tutkimustietoon palvelujen kehittäminen perustuu?

valtakunnallinen = suomenkielinen, ei-referee, Suomessa julkaistu; **kansallinen ja kv** = referee-julkaisut, vieraskielinen, empiria suomalaista, joskus myös ulkomaista (vertaileva tutkimus)

Missä koordinaatiotyö on onnistunut?

- Jäsenkyselyn vastaajien mukaan alueilla on pystytty aktivoimaan merkittävä ja edustava joukko toimijoita mukaan
- Ohjauksen parissa toimivien keskusteluyhteydet ja tiedonkulku ovat parantuneet
- On luotu toimintatapoja ja rakenteita, joiden avulla voidaan koordinoitusti yhdessä kehittää elinikäistä ohjausta. Tästä ovat hyviä esimerkkejä Lappi, Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Varsinais-Suomi.

Mihin jatkossa tulee kiinnittää huomiota?

- Kehittämistyön fokusointiin nimenomaan elinikäiseen ohjaukseen – keskustelu ja toimenpiteet rönstyvät edelleen usein lähi-ilmiöihin, kuten aikuisten oppimiseen, sosiaalityön alaan kuuluviin asioihin, yrittäjyyden tukemiseen tai elinkeinoelämän aseman parantamiseen alueella
- Ohjauksen laadun ja arvioinnin työvälineiden kehittämiseen – tähän alueilla on vain vähän resursseja -> mikä on kansallisten ratkaisujen osuus?

Kuinka tutkimus jatkuu?

- Jäsenkyselyaineiston analyysi jatkuu ainakin tämän vuoden ajan
- Tuotamme yhtäältä pienimuotoisia, täsmennettyjä tulosraportteja alueiden kehittämistyön tueksi ja toisaalta tulemme julkaisemaan tärkeimpiä tuloksia kansainvälisillä foorumeilla
- Uutta aineistonkeruuta ei ole juuri nyt suunnitteilla
- Lisäksi meneillään valmistelu laadunvarmistuksen kehikosta (-> pohjana ELGPN-työ)

Lisätietoa

- www.evokes.fi
- www.elgpn.eu
- <https://peda.net/hankkeet/elotori>
- Sakari Saukkonen, sakari.saukkonen@jyu.fi

Kirjallisuutta

- Arthur, N. 2014. Social justice and career guidance in the Age of Talent. *International Journal for Educational and Vocational Guidance* 14 (1), 47–60.
- den Boer, P., Mittendorf, K., Scheerens, J. & Sjenitzer, T. 2005. *Indicators and Benchmarks for Lifelong Guidance*. Thessaloniki: Cedefop.
- Euroopan unionin neuvosto 2008. *Better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies*. Julkaisu 15030/08. EDUC 257 SOC 653.
- ELGPN 2013. *Elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka: Eurooppalaisia lähtökohtia kansalliselle kehittämistyölle*. ELGPN Tools No. 1. European Lifelong Guidance Network. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Hooley, T. 2014. *The Evidence Base on Lifelong Guidance. A guide to key findings for effective policy and practice*. ELGPN Tools No. 3. European Lifelong Guidance Policy Network. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Maguire, M. & Killeen, J. 2003. *Outcomes from Career Information and Guidance Services*. Paris: OECD.
- Maguire, M. 2004. *Measuring the Outcomes of Career Guidance*. *International Journal for Educational and Vocational Guidance* 4 (4), 179–192.
- OECD 2004. *Career guidance: A handbook for policy makers*. Paris: OECD.
- OKM 2011. *Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15.
- Peck, J. 2003. *The rise of the workfare state*. *Kurswechsel* 3, 75–87.
- Plant, P. 2012. *Quality assurance and evidence in career guidance in Europe: counting what is measured or measuring what counts?* *International Journal for Educational and Vocational Guidance* 12 (2), 91–104.
- Saukkonen, S. & Halmiala, M. 2015. *Elinikäisen ohjauksen kehittäminen alueilla: kehittämistoiminnan edellytykset, ohjauspalvelut ja niiden saatavuus*. Valtakunnallisen ohjausalan osaamiskeskuksen työpapereita 2. Jyväskylän yliopisto.
- Sorsa, V-P. 2014. *Suomalaisen kilpailuvaltion hallintastrategia: koordinaatiota ilman synnergioita?* *Tiede & Edistys* 3, 195–213.
- Sultana, R. G. 2014. *Pessimism of the intellect, optimism of the will? Troubling the relationship between career guidance and social justice*. *International Journal for Educational and Vocational Guidance* 14 (1), 5–19.
- Watts, A. G., Sultana, R. G. & McCarthy, J. 2010. *The involvement of the European Union in career guidance policy: a brief history*. *International Journal for Educational and Vocational Guidance* 10 (2), 89–107.